

מאת יצחק אב

אורח

(עם הופעת כתבי אורי גינסין ב"כפרית פועלים")

זֶה הָיָה בְּיוֹם קָיוֹם קָל קָף פִּכְתִּי
בוֹ אֶקְתָּ מְקַעוֹל — סֶתֶס קָכָה תְּרִיקָה.
בְּתִתָּה הַדְּלָת נִקְנֵס אֹרְחִי
וְעַל סֶף הַתְּזָר הָעוֹלָם שָׁעַע.
(„אורת" — ל. גולדברג)

היה זה בהשכמת בוקר. נסענו במי
כונתי-משא לעבודה. שקעתי בהרהורים,
שומדומי שינה שנפסקה מעורבים
ומערבבים אותם. בלשונו של א. ג.
גנסין הייתי אומר: ההוויה היתה
רוויה. „בשדמות הרחבות, שנשמו בדרך
מיה, הכבושה שבלילה ואפילויתי
הרוויה, גסרה אינו צפור נסירה צרודה
ומרוגות, שמלאה מרתקים הנוזים —
— „ הוסף לכן את רוכסי הגלעד
והבלבוע, אשר נשקפו מרהוק ומקרוב;
הוסף את האוויר הנושא בחובר את
ההתאבקות בין ליחות הלילה הקורא
לגשם לבין פאתי המזרח מבשרי צאת
השמש המחממת, הכרבושה, — וידעת,
מה פירושה של הוויה רוויה.
נסענו לעבודה. „זה היה ביום. ביום
כליכך פכח — — „ כל אחד עטוף
במיטב בגדיו המהממים: סודר, מעיל,
כובע יופשל עד מתחת לאוזניים. ומן
העינים נשקפים געגועים למטה החמה,
שזה לא כבר הוכרחו לעזבה. האחד
שורק להנאתו שיר עליו, ארצישראלי;
שני ושלישי מתלוצצים ודוחפים זה
את זה: רביעי משתפך בשיר ממושר,
מתוק, סנטימנטלי, רומאנטי... המישי
נשען קדורנית אל קיר המכונית —
מחסה מפני הרוח. כך נסענו לעבודה
בהשכמת בוקר. ההוויה היתה
רוויה

זה היה ביום כל כך פכח.
באותו ערב קראתי מחזש את „אצל“
לאורי-גינסין גנסין. תקפני צמא פתאומי
מגרה ותובע לקחת ביד את הספר
הישן והמונה, כרגיל, בירכתי מדף
הספרים מאין טורד מנוחתו; תקפני
הצמא לקחת את הספר הישן ולגמוא,
לגמוא (עד לרוויה?) את דפיו רוויי
השירה, רוויי התוגה, רוויי הסבל —
רוויי שירת החיים.

גנסין שר את שירת סביבתו, כפי
שהוא ראה אותה. והוא היטיב יאות
כדי שייטיב לראות, הוציא כביכול,
את עצמו מתוכה ועמד אצל הדברים.
לא כן הוא. יש חיים ויש מעבר לת-
יים. אבל אין עמידה אצל החיים.
החושב, כי עמידתי היא אצל החי-
יים — לאמיתו של דבר, הינו בהון
החיים לא בפנה נידוח, לא מאחרי
הגדר, גם לא ב"מזרח"; הוא שוכן
בעזרה הכללית, בין שאר המפללים
למלוי מיטב משאלותיהם.

כן, גם הם כותבים על נפתולים ועני.
אל נכני הגֶשֶׁש איש איש יְהִירוֹ סוֹסוֹ —
הָאָדָם שָׁבוֹר וְגַם הַגֹּף קָרְסוֹנִי
בְּקָעוֹת הַשֶּׁטֶן עַל תְּמוֹנוֹת רוֹסוֹ.

(ל. ג.)

כעת, עם קריאת כל כתביו של גנ-
סין, מתבררת יותר ויותר היות המס-
פרהמשורר, שהוא, ללא ספק היפני
יחיד, מיוחדת במינה בספרותנו.
מחזור סיפוריו הראשון, „צללי דחי
יים“, הכולל ארבעה סיפורים קצרים
(„גיניה“, „מעשה באוטלר“, „שמואל בן
שמואל“ ו„סעודה מפסקת“) בצדק אפי-
שר לכנותו בשם ראשונות, כאשר עש-
תה מערכת ההוצאה. ולא רק מבחינה
כרונולוגית. בסיפורים אלה כפות עדיין
המספר לשיגרת הסיפור של כר-
תב נובילה בינוני. הוא מספר על-
אודות מאורעות וחוויות ולא מציג
את המאורעות והחוויות עצמם: הסר-
פורים כתובים כדרכם של סופרים בספי-
רות צעירה ומחחילה. במקרה זה, הסר-
פורים הם בבחינת רמזים ומבשרים
לעיקר הציורה שבאה אחריהם. יש
לראות ב„גיניה“ את המקור והיסוד,
שניהם קודצו גיבורי הסיפורים המאו-
תרים. ב„מעשה באוטלר“ ישנם מש-
פטים וקטעים שהם כעין סקיצות לת-
אורי נוף הטבע והאדם, המושלמים
והמפתיעים, אשר בסיפורים הבאים,
אלא שהסך-הכל הוא: מחרזות של

סיפורים תמימים, משובצים במעט הכי-
רקוח מדווי העיירה היהודית; ייתכן
שהיתה גערה כגיניה; עוקץ העלילה
ומוסר-ההשכל שנ„מעשה באוטלר“
ו„שמואל בן שמואל“ אינם חדשים,
ויש לפגשם, בצורה זך או אחרת, גם
אצל מספרים אחרים; פעילותם ולי-
בוטיותם של משכילי הרחוב היהודי,
כפי שהם נמסרים ב„גיניה“, אינם מר-
עידים כרגע את לבנו; „צללי החיים“
וחוקים מאתנו. וכריחוקם מאתנו
כן ריחוקם מגנסין, כפי שהוא מת-
גלה עם סיפוריו הבאים.

ארבעת הסיפורים, „הצדה“, „ביני
תיים“, „בטרם“ ו„אצל“ — כל אחד
מהם יצירה בפני עצמה; וביחוד
הרי הם כצמח חי, הגדל ומסתעף
ומגיע לשיא ושלימות כשצמרתו ענפה
וגדולה.

בסיפורים אלה הלך גנסין בדרך יפי-
רותית, שהיתה בימיו חידוש בספרות
תנו, ורק בנודים יודעים עד היום
ללכת בפרדס זה ולצאת בשלום, הווה
אומר: ליצור יצירה של קיימא. זוהי
דרכם של יחידים. הכחפשים שבילים
חוששים לביטוי; דרך שאינה מקובלת
בספרות, ואינה מקובלת כרגיל על
הקורא; דרך, שדורות רבים של ספי-
רות הטביעו עליה תה, האומר שהיא
„לא טבעית“ ו„לא מציאותית“, אם כי
היא היא המנסה לתת ביטוי נאמן לנוף
הרחב והפתלתול של נפש האדם. מי
שהולך בדרך זו, וודאי שלא אחת
יתפלל בלבו, כאשר התפלל בודליר
בשירה-פרוזה „בטרם בוקר“: —
— ואתה אלי הטוב, תנה לי ואחבר
נא שנים שגושה שירים יפים, אשר
הוכח יוכיחו לי אני, כי לא הפחות
אשר בבני האדם אנוכי, וכי לא שפל
ונבוה אני מכל אלה, אשר שֵׁא אשנא
אותם בלביי. „שנים שלושה השירים
היפים“ של גנסין — הם ארבעת
סיפוריו.

ארבעה סיפורים, שסיפור עלילתם
מצומצם, ויריעתם הפנימית — מחשבות
האנשים, הרגשותיהם, גפתולי נפשם —
נרחבת. המאורעות אינם עיקר; המס-
עות הארוכים שנפש הגבור עוברת,
הם יוצרי המתחיות, והם נושאי גוף
הסיפור. ו„בצוי הדרך“ של מסעות
אלה מתואר הנוף הסובב, נוף הנפר,
הציר, או העיירה, תאורי הטבע עומי-
דים בצדם של תאורי הנפש, ולרוב
הם משתלבים לתוכם. מיוחד הוא גנ-
סין ביכולתו לשלב שלובים מעין אלה.
הסגנון המיוחד, במקרים אלה, המרבה
בשימוש ו"החייבור, מגביר את ההרגשה,
שהדברים פורצים וגואים ואינם נותנים
מנוח. הנה, אחד המעברים האלה מת-

(המשך בעמוד 6)

אורח

(סוף מעמוד 4)

בחורי ישראל גורו אחרי מהלך זה, אף התיימרו להיות בין חלוציו ונושי אי דגלו. החופש, השוויון והאשר גראו כניתנים לעשייהרות. אך גיבורו ל גנסין אינו יכול להגרר אחרי תקוות אלה. רווח, ההולכת עם גחום חגור ("הצדה") מקשיבה לדבריו וזיך דעת, כי לאיש הזה יש עולם יפה, ומחשבותיו מחשבות יפות, ועבודה יש לו והיא יפה. ואלו נפתלי ברגר ("ביני-תיים") מחטט בגפשו "ויהי מתחיל פת-אם מאשים את עצמו במרירות וחושב בארסי-גרזי, כי הוא נולד ברפש וברפש הוא חי תמיד וברפש גם ימות. רוח היא באדם ואורוה. יש אנשים חרגו-לים". אוריאל אפרת ("בטרם") ניתפס להיוהור, "הוא כבר החליט, שבדרכו הביתה יסור אליה. יסור — ויהי מה. אחר כך אפשר שיביאנה אתו גם אל אותה פלשתינה. היא כתבה לו אחת בפירוש, שהיתה רוצה מאד בזה". ולעומת זה — מכתבו של אפרים מרי גלית ("אצל") מ"רומה השופה". מכ-תב, שהוא תרכובת מופלאה של ליי-ריקה אישית ותחושת גורלו של דור, תחושת שממון עולם מתבלגל אל חורבנו. אנשים עליונים, חולמים ומק-וים, ואפרים — בחור כבן שלושים, שראשו התל מקריח — חש בשממה הגדולה הקרבה, מאימת, סוחפת ומער-בלת מוסדות עולם. ודאי, רבים יצאו ממערבולת זו כשהם דורכים בעוו על קרקע מוצק; יצאו בסך להקים הרי-סות. אך חלקו של אפרים — ורבים מבחורי ישראל החולמים — לא יהיה ביניהם.

(סוף יבוא)

גוצצה כהואפלה, ראידה היתה גונחת מתוך חדרה, והם היו יושבים ומשרי-חמים ומצחקים, לפרקים, בצניעות נוגה ושותקים והומים-מנגנים בוושאי". את ארבעת הסיפורים אפשר לראות כמחזור שלם, ואם כי לכל אחד מהם נושא משלו ועניין משלו. הרי בצי-רופם אפשר לראות את "הצדה", "ביוחיים" ו"בטרם" כסיפורים, שכל אחד מהם פותח בגקודה משלו ונמשך והולך עד לגקודה מסוימת ונפסק; ומגקודה זו מתחיל "אצל", המכיל את כל יסודות קודמיו ומתפתח, מגיע לשי-או ונשלם. "אצל" מסתיים בסימן שאלה, אלא שזוהי שאלה שבסגנון. התשובה נודעת מתוך מהות הסיפור ותרכנו.

לכל סיפור — גיבור משלו, ולידו גיבורות. במידה זו או אחרת, דומים הגיבורים והגיבורות, ועם זאת שונים בכל סיפור. הדמיון מלמדנו, שגנסין ראה, לנגד עיניו דמות מסוימת וניסה להראותה ולתהות על מהותה מצדדים שונים ובומנים שונים. ואולי דווקא הדמיון והשוני הצמודים כליכך הם המלמדים, שלפנינו לא פרט בודד ומר-זה, אלא אחד מסמלי הדור, שרחק מאתנו ולא ידע לבוא בתוכנו.

גיבורו של גנסין — דרך תיו נפ-תלה היא רובת חידות. הוא בעל עי-ניים רואות, ברחגות ר...חולמות, ושוב: לא לחנם שגור בפיו הביטוי הוריה חוויה. מי שמקשיב כך לכל צליל וזיע בשדות, ביער ואף ברחובות עיי-רה ועיר; מי שרואה כל גיע וזיע בענפי עץ, רצי נחל שובב המפכה, אירות חמה, ירח ופנסי רחוב; מי שרואה בשלוליות הרפש — שלוליות זהב, מי ששומע לכל רחש שבנפשו ובנפש הסובב; המקשיב לקריאת העי-רל השטטה: "האניב יבוא! י-בוא!"; אדם בעל עיניים רואות כאלה, ודאי, שמראות הטבע משתקפים בנפשו כהי-וויה תוויה. אדם בעל עיניים רואות יבוחנות יכול לחיות היים פשוטים, או מורכבים, אך תמיד היים שיש בהם בהירות ושלימות. אך בהחל העיניים לחלוטם, בשקפת אדיהן מתוך הבי-חל דכויות עולמה, שנתקשרו לחיו וסיבכום לסבך שאיי מוצא ממנו, ונשי-קף אליו עולם הצועד לקראת אין-מוצא, לקראת אבדן. לרבים מבני דורו נדמה היה, כי מצאו את הדרך לתיקון ער-לנים — ההשכלה הבטיחה רבות. האמינו שבעזרתה יהיו ככל-הגויים, להיות ככל-הגויים היש למעלה מזה? סביבם געש עולם, כמו תורות ותנר-עות, שדגלו בשינוי-ערכין, בשינוי מערכות-עולם. הכל תסס, חלם, קיווה.

אורה

מאת י. אב

(סוף)

אבל, הסתמלות זו בגנוסין, ראיית הצד החברתי שבסיפוריו — זוהי ראייה שרק אנו, כיום, יכולים להיטיב ראות. והרי קיימת הראייה האחרת, שאי אפשר שלא לראותה, משום שהיא כה גלויה וכה ניבטת אלינו: תוגת היחיד, תוגת הגיבור: וזו נגלית במי יותר בפגישה עם האשה ומוטב לדי ייק: בפגישה עם הנשים שורד שק פגישות, שמשכה וזחיה משמשות נה בערבוביה שורה שק זנויות נשים רונה, מינה, מילי, מרקה, זינה, וירה, רוחמה, זינה (ועוד ועוד) — בנות ישראל כשרות וצנועות, בנות-עיריה ובנות-עיר; הרי יכלו חיהן להיות פשוטים ורגילים; הרי יכלו לנהוג מנהג אמהות כשרות איכה נסהבכו בדי ברים השייכים מדור-דור להם, לגוי יים? משנישא בחללו של עולם ריח הכמיהה לחיים אחרים וחדשים, בעטו גם הן בדרך אמהות כשרות והחלו לחי פש ולכמוה לאותו שונה מאחיו, המתי עלה מסביבתו, סביבת הקטנות, סבי בת דאגת-פרנסה, לימוד תורה, חיפוש אשה כ"עזר כנגדו"; החלו לכמות לאתר, שירא בו רמו ודמיון לבן המלך שבאגדה, לגבור ואישה-רוח שבספריה-המופת. היש תינה בודר, שנמשכו בחבלי קסם אחרי בחורים כאוריאלי, או אפרים? היש תינה, שאוריאלי ואפרים כצאו לבותיהן כר-זות?

יש משהו כבד ועכור ביחסי הגבור והצעירות הסובבות אותו. דומה, שמיי טב רגשותיהן מתנפצים אל חזהו הכר אב וגונת. אכן, רעיון זה חוזר ונשנה, פגישה בין אפרים (או נפתלי, או אוריאלי) ואחת הריבות; היא מדברת ומעוררת בו מעט רגש, אלא שמיד תוקף אותו חוזהו, והוא גינה ונאנק, אם גיחה היוצאת מפיו, או כזו הנתי בשת בגופו. מכאן, מסבך יחסים אליה, אנו לומדים לדעת את כחנה הצעירים על ליבוטי נפשו, שהובילום אל, איין. מצד אחד, כחור יפה-נפש, הרואה ומבין ואינו מוצא אחיה לעצמו. מצד שני — "המחצצים", שדרכם בעסק גדול והמולה ואחיותם.. כרא-שונים. ועלמות צעירות מקשיבות בצד מא ומבקשית תיקון נגשמתן...

לאהבת דינה ואפרים מוקדשים כיי טב פרקי "אצל". אלא שגב אהבה זו אין בכוחה להפוך את עולמו של אפרים ולדעכידו על רוליו לכך היותר היא מגבירה בו את התוגה, הרבה גם בלא הכי. עם מותה של דינה מרגיש אפרים, שאבד לו חלק יקר בחייו "ריבה אחת הוא זוכר, נפש יפה והוי מיה במסתרים, — — — והיה קולה חרו. מדי הוציאה הגה כפיה, וקייזות רצופים היתה או יושבת אצל הפסנתר ושוגה במנגינה אחת, שהיתה אהבה אותה ביותר, מנגינה נרגה וחולינה, שהיו קוראים לה מנגינת הכות, ריבה זו היתה אומרת לו תמיד בלי אומר, שהיא אוהבת אותו, ואותה אהבה, משום שהיתה אהבה, היתה מכבידה תמיד את נפשו; אבי באחד הימים כשבגדה בו זו פתאום ובחרה — במות, זה אויבו הגדול תמיד מכנו והחזק תמיד ממנו, גרם לו הדבר אותו כאב שנמכת נפש מר, אשר בימי היכרות הרוב שים היה בשלו בוכה הרבה ביימות".

היתה רוחמה. נערה צעירה, מלאה חיים ורוגשת. והיא חיבבה את זינה הסוערת וההפכפכת, חיבבה והעריצה את דינה השקטה והאצילה, חיבבה את אפרים. היא בלשה אחרי זינה, דינה ואפרים. היא ראתה הכל, חשה דבר זה הכל היא קראה את כתב אפרים מ"רומה השופה", שהוא אידוי צעיר שעולמו נתרוקן וחרב עליו, היא קראתה וספגה לתוכה את שירה של דינה "והיה כי ישוב מנודו, שהוא תמצית-ביטוי לאהבה נכנעת וגאה. רוי חה הצעיר והסוער הש שקבבות-עילמות פועמים בקרבתה וגם בקרבה לביעור למ. בשותתה עם אפרים אדרי מיה דינה היא מתרפקת עניו ומסכוח עי גענועיה אליו, גענועים לנוכהותו בלי בדי לשקט השופע ממנו. ואפרים הוי שב לתומו, שגם נערה זו התאהבה בו והוא העיף, השכע אהבה, מבקש אור-תה לבל תאהב אותו וכאן — האפתעה. והמה פורצת בצחוק רם (וכמה יור עט בסיפורי גנוסין הצחוק הרם והצי לול, שאינו מעורב בשיעוק וגניחות) וקוראת אליו. "שוטה!" כן. אפרים יקר לה. חביב, אבל הוא איננו כך המלך הנכסף. רוחמה הצעירה שייכה כבר לבאים, לימים החדשים הקרבים, אשר סבל להם משלהם והירויות משלהם.

אין אדם יכול להימצא אצל החיים על כורחו הוא נמצא בתוכם. מידת סיפוק מהם תלויה באינתנות עמידתו בהם ובמידת תקוותו מהם. עליכן מו-בנת תמיהתו של אפרים: "מה יהיה כשיארימו פאתי הבהרות הללו שבשי-מים?" רוחמה ודאי שידעה מה להשיב.

פרק מיוחד ביצירת גנוסין הם שני הסיפורים האחרונים, "בגנים" ו"קטטה". סיפורים קצרים, השונים בנושאם מקוד-מידה. בסיפורי אלה הניח גנוסין את גיבוריו הקודמים — צעירים וצעירות; משכילים ו"משכלים". בסיפורים אלה הוא פונה אל פשוטי-עם — ארכיחוטם, זד ויהודי דגס והמגוטם שיש לו אותו הכוח הזווי יו יאדם נכד שהוא יושב פה יחידה יגמרי יחידה, ויהיה מטפל בתפוחי-הארמה ובירקוח שרו לק משום שהם תפוחי-אזמה וירי קות"; בעלי-עגלות וסבלים. פשוטי אדם, שלא נראו ולא נזכרו בסיפוריו הקודמים עניו הביחנות מצאו גם בחברה זו בעיות משקה. אין להם כמובן, יגיבורי "בגנים" ו"קטטה". גפתורי נפש מערונים וליבוטים בשא-לות העומדות ברזמו של עולם. הטרא-גיות בחיי אושים אלה מקורה ביסודות פשוטים יותר וראשוניים יותר, משב קודר נושב מחיו של ארכיחוטם הבודד ויחסיו עם בתו היפקטיבית; קדרות, הבאד כתוצאה מחיי נדידות הרחק מיי שוב וחברה, אשר הפגישה אתם מהולו, ביטוי ויערמה אליו, הכפרי, המגושב והכוזר, אלה הם שהקלו וגרמו לארי כיתוטם, שחיי עבודתו ייהפכו לעבודה חיה ימצצה וליחסי מין מסולפים. וכל אותה כחומה וקטטה של הסבלים המת-פתחת והולכת ב"קטטה", עד בואה נפ-ני הרב, סיבתה — סרוב האשה לה-כין לבעיה... פריים.

שני סיפורים אלה, האחרונים ביצירת גנוסין, וודאי שיש לראותם כפתיחה ידרך הדשה בכתיבה, אשר לא זכה להכשיטה

את כרך האגרות המכונסות אפשר לראות לא רק כמשהו נוסף מתוך רצון לכנס את כיי זכרי הביספר, אלא כע-רך ספרותי בכני עצמה המשלים את יצירתו הסיפורית אגרות אלה, המספ-רות ועוסקות בענייניו האישיים של גנוסין וביחסייו עם חבריו, בקראות בעני-יין יא פחות מאשר הסיפורים; ניכר שגנוסין התייחס אל כתיבת האגרות באותו כובד ראש ובקשת השלימות כאל עבודה ספרותית. הסגנון הבהיר והמנופה, הלהט הפנימי השופע מלבו של אדם אל רעיו, הלידריקה המת-פרצה ואינה יודעת בושה. אלה הן דתכינות הביטות באגרות המכונסות. אנו יוצאים בהן נושאים שונים כמספר ענייניו של אדם יוצאים אנו תאור האווירה החרקה שבעירת המוכרת, תאור הסכוג אנה וסארקאזום; ביקורת על חיי הקרתנות של משכילי העיירה וקריאה נמרצת ש"היב צריך לרתות. הנפש צריכה הסעור, הדם צריך לת-מור, ורא — הגן מת, עיד הגן גרוע כמת, גרוע ..

ערך מיוחד למספר האגרות, שנכתבו אל תוה דרוי, נגלית מתוכם אהבתו ודאגתו של אדם ואנו דרך אל ידידה צעירה. דאגת-אמת ורצון נאמן להדי ריכה והחורות יר ורך לעתיד, דרך של אדם עצמאי, בוחן ובוטח. אין אגרות אלו כחובות ברוח לדרך בו גר, הכדבר בנוסחאות שגורות והמא מין להשכיע בסמכות גסיון וגיל. וני סין לזכר אי חוה דרויז כדבר יויד בור; "ביע את דעתו, אך תובע ממנה יקבוע את דעתה בלי עזרת אחרים: .הטתמשי באותן המחשבות ידרגטות, אשר יגלו לך אחרים, לפתח במ אר מחשבותיך והרושותיך את, אבל אל תלכי אחריהם בעיורת ואל העטי לך כיריים. כל נדיאדם יש לו מורה, היושב בקרבו, ברוחו ובלבו, וזכירים אחרים איך, חווה; וכל אחד צריך להשתדל רה כי מורי זה לא יגום ילא יישן"...

אנו יוצאים באגרות נושא, המגלה אחת מדאגות הסופרים בעלי-זוטעם בדור הקודם בקשת האסתיות בהוצאת הספר העברי. בת נאי הימים ההם, כשהספר ישב בכלך אחד, הכויר בסרך שני והמופיש הדי פיס בארץ אחרת, היש יתתפקא על שגיאות ופוט יחוסר יד הוואגת לצוי רה נאה שק הספר הנדפס? כמה יכניה ככתביג כרין הסופר בעניין את הרצויה, או סיורי השער, כמה וכמה בקשיו עיוו רבקט, כדי ימניע שגיי אור דפוס גכות, כמה מדין ודאגה בחובו על "קטנות" ארה. אך זה פרק חשוב בחיי סיפר עברי

וער הכי, בכי המכתבים — דברים הכתובים יפה, זכרים היוצאים מן הלב הם יאכרו לך כי עולקת איננו. הם לא יקראו קי- הם מבינים. הם חושבם כי קלי הנה לחיות ביננו עם תנוי סקול שלכת אקנים (ל. ג.) את גנוסין קרא חלק קטן מבני דו-רי. מעטים היו אלה שחשו וראו, שכר (המשך בעמוד 6)

אורח

(סוף מעמוד 4)

נים בנימנו הולך בדרכו ועדיו לא הגיע.

זמן רב יודי היו כתביו בגנוזים עתה הוא שב אל חזית ארון הספרים;

ישוב לי כי זכיתי כמולך קשבה

לואר קמיתך לפרש המתשקה.

ואשר לדרך הכתיבה — וודאי שלא נתיישנה, אורבא! יש להתפלא שאין קם סופר עברי, אשר מצא מעצמו את דות הכתיבה והסגנון, שהם כה אופייניים לרומן המודרני. בזאת יש לראות את אורי גיסן גנסין כמבשר וחיון אשר הולך מרגי הגספ

כג שביט עבר בשמי הספרות העברית. כוכב, שהאיר באור מיוחד והתעלה לגובה מיוחד וכבה; אורו לא דעך, אלא ככוכב שביט הופיע ונעלם. מעטים קראו את יצירתו בעודו בחיים, ועל-כן כליכך קל היה לשכחו; כליכך קל היה לדחוק את ספריו אל ידכתי מופי הספריות; הספר במצא בספריה ורשום בקטלוג, אלא שהספרן אינו ממי ליץ עליו בפני הקורא הצעיר: „ספר ישן על עירת הגלות... כתוב בסגנון מוזר... די משעמם... לא מעניין... לא כדאי לקרוא...“ וכך עברו למעלה משלושים שנה מיום שאורי גיסן גנסין נפטר. תלו תמורות בחיי החברה היודית והלו תמורות בכפיוחה; חלו תמורות בחיי העמים כולם וחלו תמורות בדרכי הספרות הכללית ונצורות הכתיבה והיצירה.

במשך שנים שררה מעין „מרטכמה מבטלת“ ביחסו של הקורא הארצישראלי הצעיר אל נושא העיירה היודית בגורלה; זה היה נושא שהירבו ללמוד בבית-הספר ומיעטו להביצו ולחבבו. לא כאן המקום לברר, מדוע נהפכו טובי יצירות הספרות המקורית בדור האחרון לחומר הנכלל ב„קריאת חובה“, שהתלמיד והקורא המתבגר בורחים ממנו ועטים על הספרות „המעניינת“, המתורגמת. וכך נעלמו מעיני קוראים רבים וטובים יוצרים ויצירות, שלולא דבקה בהם הגושפנקה של „ספרות גלותית“ היו וודאי מתגלים, אם כשויים לדומיהם בספרות הכללית, ואף כתופעות יחיד, המפליאות בהופעתם החתופעמית. וכך יש ולידי קורא יודמן ספר מאותם הספרים הישנים והלא מעניינים, והוא מתחיל לקרוא; לקרוא בעניין „ולגלות“: הרי לפני ספר מודרני! מודרני מהרבה ספרים הנכתבים כיום, וגם האקטואליות וסממני הסגנון החדש באים לחפות על בינוניותם ((ואולי למטה מזה).

ישנם בספרותנו כמה סופרים, שהגיעה השעה לגלייתם מחוש, הגיעה השעה — משום שנוחה היא כעת; שוב אין „העיירה“ כשלעצמה תולגנאי וגורם הדוחה. שוררת הנטייה לגלות כל ניצוץ של חיוב ואור, ששרר בהווי שם; וישגה הנטייה להבין את אלה שיצרו באותו הווי. מופיעות נהדורות חדשות של דברי סופרים, שעמדו להישכח מלב ומזכירות למי ששכח, ומופיעות כגילוי למי טלא שמע וקא ידע, כי יש ספרות מקורית מודרנית טובה ותחילתה נעוצה ישם!

כזה הוא אורי גיסן גנסין — בספרו של עולם מתמוטט, מספרם של גיבורים, שאיבדו את עולמם כתוך שלא מצאו אחיזה בחיים וכמותם — כיתא אנדים. היש לראות את הנושא כנחלת העבר וכבלתי מעניין לקורא בן ימינו? דומני, שנחטא לנושא וגיבוריו, אם נאמר להשכיחם מספרותנו. כי גם כיי פוסים אלה, שסימנם העיקרי — מבוכה ודלטנטיות, גם הם, בבחינת-מה, על מאוייהם וכיסופיהם, שולחים שלוחות חיהם אל דורנו, אם לחיוב ואם לשלילה; כוונותיהם הטובות והרצויות, היסודיות. ופסיחתם על שתי הסערי פים — כל אלה הנם עדיין גורמים הפועלים כיום ואין להתעלם מהם, ואין קומר, ששרב אין זה מענייננו.